

Novi ciklus radova Damira Sobote, kojim se predstavlja u Galeriji Bačva HDLU-a, logičan je nastavak njegovih ranijih istraživanja koje je karakterizirao specifičan odnos prema preispitivanju pojma i prirode slike. Paradoksalno je u odnosu na ovu tvrdnju što Sobota uopće ne radi slike tehnikama i materijalima sukladnim uvriježenoj definiciji slike i slikarstva, već se služi tehnikom kolaža kojom te pojmove preispituje. Služeći se, uvjetno rečeno, jezikom geometrijske umjetnosti, autor potencira nenarativni umjetnički jezik blizak minimalizmu i postulatima primarnog i analitičkog slikarstva, te na taj način korespondira s razdobljem sedamdesetih godina prošlog stoljeća kada se slikarstvo našlo na gotovo nultoj točki kao posljedica dominacije konceptualne umjetnosti. Sobotino dosadašnje djelovanje na izvjestan je način i zasnovano na svojevrsnom konceptualnom prosedeu, što se očituje idejnim pristupom da slikarske probleme rješava isključivo kolažnim postupkom, inzistiranjem na procesu kao umjetničkoj kategoriji, te značenjskim izjednačavanjem finalnog produkta sa samim postupkom nastajanja djela, koje ne uključuje samo fizički, već i mentalni proces vrlo bitan za pravilnu percepciju autorovih radova. Sobota je već kao student započeo sa sistematskim pristupom elementarnim pojmovima slike, nastojeći je predstaviti kao činjenicu, u početku se služeći grafičkim sredstvima, potom asemblažom i konačno kolažiranjem. Njegovo je stvaralaštvo autoreferencijalog karaktera pošto je usmjereno na vlastita promišljanja i iskustva prirode slikarstva, njegovih primarnih kategorija i sredstava izražavanja. Izostanak kolorističkih svojstava sa *slika* Damira Sobote logična je posljedica takvog razmišljanja, a asketska apstinencija od boje, gestualnosti, fabularnosti i ekspresije rezultirala je promišljenim redukcionizmom koji se manifestira egzaktnom provedbom i istraživanjem novih mogućnosti u domeni minimalnog i elementarnog likovnog stvaralaštva. Autorove radove samo uvjetno možemo nazivati kolažima, jer su oni to samo po svojoj tehnici, po čemu se bitno razlikuju od uvriježene predodžbe tog medija koji od kubista na ovamo karakterizira akcentualizacija predmeta, eksplicitnost postupka i narativnost sadržaja. Svega toga nema u autorovim radovima; štoviše, gledajući ih s udaljenosti većina će motritelja zaključiti da je riječ o klasičnoj slikarskoj tehnici ulja ili akrila na platnu. Prethodna serija, zaokružena izložbom *Palindrom* u Laubi, predstavila je kolažirane *slike* biomorfoloških i geometrijskih prikaza koje su svojom siluetom pojedinačno prikazivale vaze, a spajanjem u triptihe nametnule su serijsko čitanje za koje je bilo svejedno gdje im je početak ili kraj jer toga na Sobotinim *slikama* jednostavno nema. Premda kompozicija logično ispunjava zadanu površinu platna, ona traži i svoj nastavak izvan formata. Te slike, po svom ornamentalnom prostoru, matematičkoj zadanosti, geometrijskoj logici, a konačno i svojoj oblikovnosti, podsjećaju me na vaze dipilonskog stila rane antičke grčke umjetnosti (X. – VIII. St. Pr.Kr.), koji izmjenično niže horizontalne redove narativnih prizora s onima geometrijsko-apstraktnog znakovlja. Sličnu artikulaciju vodoravne organizacije površine nalazimo u navedenim Sobotinim *slikama*, a ona je još naglašenija u apstraktnim objektima prikazanim na istoj izložbi, koji su zadržali samo one elemente koji se odnose na istraživanje primarnih svojstava slike. Sada se ne radi o kolažiranju, nego o strpljivom rezanju i slaganju raznobojnih papira jedan na drugi, čime se rubno prometnulo u frontalno, odnosno bočni, gornji i donji rubovi papira, koje obično ne vidimo, sada su okrenuti publici. Takvim postupkom Sobota upozorava da su i rubovi sastavni i nedjeljiv sadržaj slike premda su najčešće izvan polja naše naviknute vizualne percepcije. Ovi objekti u potpunosti potvrđuju da je radni proces u Sobote jednako važan kao i sam konačni izgled artefakta. To potvrđuju i njegove nove slike i objekti predstavljeni na recentnoj

autorovoj izložbi, a govore o jasno personaliziranoj umjetnosti koja u prvi plan stavlja elementarnost i bit umjetničkog djela. Ti su radovi u potpunosti lišeni fabuloznosti, simbolike i ostalih narativa, a moglo bi ih se iščitati kao svojevrsni *hommage* minimalnoj umjetnosti, ali i kao dodatak analitičkim istraživanjima okrenut više istraživanju plasticizma nego slikarskih postupaka. Takav je stav najočitiji u objektima gdje autor unutar čeličnog nosača postavlja aluminijske offset ploče. Te će ploče pažljivo položiti u raster nosača, neke će biti okomite, a neke vodoravne; neke će savinuti, a određenima će površinu oblijepiti papirom u boji. Razvidno je da autor govori o dijalektici pikturalnih svojstava slike, ali i o njenoj prostornosti, odnosno opredmećuje prostorni iluzionizam koji je od početaka immanentan slikarstvu i zadržavan na površini slike, a koji sada, pojednostavljeno rečeno, minimalističkim jezikom progovara o trećoj dimenziji slike. U crno-bijelom slogu komponirane su *slike* nastale apliciranjem papira na platnu koje, slično kao što je bilo i u seriji *Palindrom*, nemaju svoj početak i kraj već se njihovi segmenti mogu i ne moraju nastaviti i priljubiti drugim slikama ove serije. Ovi me radovi svojom analizom sferičnih segmenata kružnice podsjećaju na geometrijska istraživanja kocke Jurja Dobrovića jer u oba se slučaja radi o analitičkim postupcima svojstvenim redukcionističkim i autoreferencijalnim slikarskim postupcima. Zanimljivo je da svoju analizu slike Sobota tehnički provodi neslikarskim alatima koristeći se umjesto kista skalpelom i šestarom. To je posebno vidljivo u izloženim objektima gdje na poleđini aluminijskih offset ploča šestarom upisuje kružne segmente čiji se otisak nazire na njihovoj površini. Ovim objektima autor, surađujući s prirodnim i umjetnim izvorima svjetla, kreira *kamufliranu* optičku umjetnost gdje se pomakom točke gledanja pomiče čitav sustav linija pretvarajući krajnje pojednostavljeno dvodimenzionalno *slikarstvo* u treću dimenziju. Takvom dojmu pomaže i sugestija pokreta, kretanja, ritma te igra svjetla koje gledatelj vidi u realnom, a osjeća u onom iluzionističkom prostoru sugerirane dubine.

Ove radove, kojima je važnija misao i proces od prizornog diskursa, prvenstveno treba sagledati kao prostornu činjenicu što predstavlja sliku koja prezentira sebe samu. Istraživanja njene elementarnosti autor provodi neslikarskim sredstvima što će rezultirati pažljivo osmišljenim radovima visoke estetske zaokruženosti. Time potvrđuje da su mogućnosti istraživanja bitka slikarstva nepregledne te da se mogu provoditi različitim načinima, ako su, kao u Sobote, u službi istinske i egzaktne slikarske misli.

Mladen Lučić